

תורה אור • פרשת ויגש • מאמר 3

ביאור על הנ"ל

”ביאור על הנ”ל”

בעידן הנוכחי הקשר בין ה' לישראל הוא בבחינת אירוסין: מתגלה רק החיצוניות של התורה, ומלכות, ה"כלה", מקבלת בשתיקה באמצעות ז"א, ה"חתן". לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, הקשר יגיע לידי נישואין שלמים, והכלה תעלה להיות "עטרת בעלה", ותעניק משלה: "קול כלה".

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3)

הנקודה

בעידן הנוכחי הקשר בין ה' לישראל הוא בבחינת אירוסין: מתגלה רק החיצוניות של התורה, ומלכות, ה"כלה", מקבלת בשתיקה באמצעות ז"א, ה"חתן". לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, הקשר יגיע לידי נישואין שלמים, והכלה תעלה להיות "עטרת בעלה", ותעניק משלה: "קול כלה".

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

מאמר קצר זה מרחיב את הביאור לתורה שבמאמר הקודם לפרשת ויגש: לעתיד לבוא תעלה מלכות מעל ז"א. הוא פותח בברכות הנישואין. הברכה השישית מסתיימת במילים "משמח חתן וכלה"; האחרונה, לאחר התפילה שיישמעו במהרה בירושלים קולות החתן והכלה, מסתיימת במילים "משמח חתן עם הכלה". הנוסח הראשון מתייחס לזמן הזה, והשני לזמן שלאחר ביאת הגואל. לנישואין שני שלבים: אירוסין ונישואין. כעת אנו בשלב האירוסין: במתן תורה בסיני התגלתה רק החיצוניות של התורה, כלומר הלכותיה, ואילו התענוג הפנימי שבה נותר בבחינת מקיף, כטבעת המקיפה את האצבע. בעתיד תתגלה פנימיות התורה ותיכנס פנימה, וזהו שלב הנישואין. כעת מלכות מקבלת באמצעות ז"א, המקבל מאימא; אז היא תהיה "אשת חיל עטרת בעלה". לכן הכלה שותקת כעת, כמו בשעת הקידושין, ותפילת שמונה עשרה נאמרת בלחש; אז היא תעניק, והתפילה תיאמר בקול: "קול כלה".

מבנה

1	שתי ברכות הנישואין	11-3
	כדי לבאר את עלייתה העתידית של מלכות מעל ז"א, המאמר שואל מדוע משתנה הנוסח "משמח חתן וכלה" ל"משמח חתן עם הכלה" בברכת הנישואין האחרונה, ומה פירוש "קול כלה"; הנוסח הראשון מתייחס לזמן הזה.	
2	אירוסין ונישואין	4-5
	הנוסח "עם הכלה" נאמר לאחר הגאולה. הזמן הזה הוא בבחינת אירוסין: בסיני התגלתה רק החיצוניות של התורה, ואילו התענוג הפנימי שבה נותר בבחינת מקיף, כטבעת הקידושין; לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה ותיכנס פנימה, וזהו שלב הנישואין.	
3	עטרת בעלה	6
	כעת מלכות מקבלת באמצעות ז"א, המקבל מאימא; לעתיד לבוא תעלה מלכות מעליו ותהיה עטרתו, משום ש"נעוץ סופן בתחילתן".	
4	קול הכלה	7-8
	מכאן שלעתיד יאמרו לפני הצדיקים "קדוש". כעת הכלה מקבלת ושותקת, כמו בשעת הקידושין וכמו בתפילת שמונה עשרה הנאמרת בלחש; לעתיד לבוא ה' ישמח את החתן באמצעות הכלה, שתעניק משלה, והתפילה תיאמר בקול.	

מושגים

אירוסין	אירוסין
השלב הראשון בנישואין, הקושר את בני הזוג לפני שהם חיים יחד. המאמר משווה אותו לזמן הזה, שבו מתגלה רק החיצוניות של התורה.	נישואין נשואין
	השלמת הנישואין. הם מסמלים את הזמן שלעתיד לבוא, שבו תתגלה פנימיות התורה והאור ייכנס פנימה.

אור מקיף מקיף

אור המשפיע על האדם מבחוץ, בלי להיקלט בתוכו; הוא מומחש באמצעות טבעת עגולה המקיפה את האצבע. התענוג הפנימי של התורה נמצא כעת במצב זה.

פנימיות התורה פנימיות התורה

התענוג העליון שבתורה, מעבר לדיניה העוסקים באיסור ובהיתר. הוא לא התגלה במתן תורה בסיני, ויתגלה לעתיד לבוא.

מלכות וז"א מלכות וז"א

הכלה והחתן שבין הספירות. כעת מלכות מקבלת באמצעות ז"א, והוא עצמו מקבל מאימא (בינה); לעתיד לבוא תעלה מלכות מעליו.

"אשת חיל עטרת בעלה" אשת חיל עטרת בעלה

הפסוק שבו משתמש המאמר לתיאור עלייתה העתידית של מלכות מעל ז"א, ככתר הניצב מעל הראש, משום ש"נעוץ סופן בתחילתן".

"קול כלה" קול כלה

מצב העתיד שבו מלכות, השותקת כעת, תעניק בעצמה. זהו גם מצב תפילת שמונה עשרה, הנאמרת כעת בלחש ולעתיד לבוא תיאמר בקול.

קטע 1 • 11-3

שתי ברכות הנישואין

1 ביאור¹ על הנ"ל

הסבר על האמור לעיל.

המאמר הקצר הזה מוסיף הסבר לרעיון מן המאמר הקודם לפרשה, על "ויגש". המאמר הקודם לימד שלעתיד לבוא מלכות תעלה מעל ז"א, והכותרת מבהירה לקורא שהדברים הבאים מבארים זאת.

2 ולתוספת ביאור במש"ל [במה שכתוב לעיל] ע"פ ויגש כו'. בענין שלעתיד יהיה עליית המלכות למעלה מז"א כו'. יובן ממ"ש בברכה אחרונה דנישואין מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה² ובחוצות ירושלים³ כו'. בא"י [ברוך אתה ה'] משמח חתן עם הכלה.⁴

כהמשך לביאור במה שנאמר לעיל על "ויגש כו'", בעניין [ההוראה] שלעתיד לבוא תעלה מלכות (ריבונות) למעלה מז"א (המידות הרגשיות) וכו', הדבר יובן מן הנאמר בברכה האחרונה של ברכות הנישואין: "מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים כו'"; "ברוך אתה ה' משמח חתן עם הכלה".

הרעיון שיש לבאר הוא שמלכות, האחרונה שבספירות, המקבלת כעת מז"א, תעלה לעתיד לבוא מעליו. המפתח לכך הוא הברכה האחרונה מבין שבע ברכות הנישואין, שבה מתפללים שקולות השמחה וקולות החתן והכלה יישמעו שוב בקרוב בערי יהודה וברחובות ירושלים, והיא מסתיימת במילים "משמח חתן עם הכלה".

3 וצ"ל הטעם לשינוי לשון הברכות. שמתחלה אמר משמח חתן וכלה ואח"כ אמר עם הכלה.

כעת יש להבין את הטעם לשינוי בנוסח הברכות: תחילה נאמר "משמח חתן וכלה", ולאחר מכן נאמר "עם הכלה".

הברכה השישית של הנישואין מסתיימת במילים "משמח חתן וכלה", ואילו השביעית מסתיימת במילים "עם הכלה". המאמר שואל מדוע הנוסח משתנה מ"וי" ל"עם".

וגם צריך להבין ענין קול חתן וקול כלה. והענין הוא מ"ש משמח חתן וכלה קאי אומן הזה.

יש להבין גם את ענינם של "קול חתן וקול כלה". ההסבר הוא שהאמור "משמח חתן וכלה" מתייחס לזמן הזה.

שאלה נוספת נוגעת ל"קול חתן וקול כלה" שבברכה האחרונה: מה מסמל קולה של הכלה? כאן מתחילה התשובה: הנוסח הקודם, "משמח חתן וכלה", מתאר את התקופה הנוכחית.

קטע 2 • 41-5

אירוסין ונישואין

4 ומ"ש עם הכלה קאי אלעתיך דהיינו אחר שכבר אמר מהרה ישמע דהיינו בביאת הגואל אז אח"כ אומר עם הכלה.

הביטוי "עם הכלה" מתייחס לעתיד לבוא; כלומר, לאחר שכבר נאמר "מהרה ישמע", שפירושו בעת ביאת הגואל, נאמר לאחר מכן "עם הכלה".

הברכה האחרונה מבקשת תחילה על הגאולה — "מהרה ישמע" — ורק לאחר מכן אומרת "עם הכלה". סדר הדברים מראה ש"עם הכלה" מתאר את התקופה שלאחר ביאת הגואל.

ולהבין הטעם מפני מה אמר על לעתיד דוקא עם הכלה. הענין כי יש אירוסין ונישואין.⁵

כדי להבין מדוע ביחס לעתיד נאמר דווקא "עם הכלה", יש להבין שיש אירוסין ויש נישואין.

כדי להסביר מדוע העתיד נקשר דווקא ל"עם הכלה", המאמר פונה לשני השלבים של הנישואין היהודיים. האירוסין (קידושין) קושרים בין בני הזוג, אך הם עדיין אינם חיים יחד; הנישואין משלימים את האיחוד.

כי בזה"ז [בזמן הזה] הוא בחינת אירוסין כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה.⁶ א"ת [אל תקרי] מורשה אלא מאורשה.⁷

שהרי בזמן הזה הקשר הוא בבחינת אירוסין, כפי שנאמר: "תורה צוה לנו משה מורשה"; "א"ת מורשה אלא מאורשה".

הקשר שלנו כיום עם ה' באמצעות התורה דומה לאירוסין. חז"ל דורשים את הפסוק "תורה צוה לנו משה מורשה" כאילו נאמר בו "מאורשה", ומלמדים שהתורה וישראל קושרים זה לזה כבאירוסין.

5 וכמ"ש כיום חתונתו זה מ"ת [מתן תורה]⁸ בחי' אירוסין כי במ"ת [במתן תורה] אף שהיה גילוי פכ"פ [פנים בפנים] היינו רק בבחי' חיצוני כלכל באיסור והיתר

וכפי שנאמר: "כיום חתונתו זה מ"ת" — זו בחינת אירוסין. שכן במתן תורה, אף שהייתה התגלות פנים אל פנים, היא הייתה רק בבחינת חיצוניות (הממד החיצוני), בענייני איסור והיתר כלכל.

חז"ל דורשים את הביטוי "כיום חתונתו זה מ"ת" על מתן תורה; המאמר מדגיש שמעמד הר סיני היה בחינת אירוסין. אף שה' דיבר שם "פכ"פ", מה שהתגלה היה הצד החיצוני של התורה — דיני האסור והמותר.

אבל פנימית התורה שהוא בחי' ענג האלהי שבתורה לא נתגלה אז עדיין ונשאר בבחי' מקיף מלמעלה

אבל פנימיות (הממד הפנימי) התורה, שהיא בחינת התענוג האלוהי שבתורה, עדיין לא התגלתה אז, ונשארה בבחינת מקיף [אור שאינו נכנס פנימה אלא מקיף מלמעלה].

פנימיות התורה, התענוג האלוהי הטמון בדיניה, לא התגלתה במתן תורה; היא נותרה בבחינת "מקיף" — אור המקיף את האדם מלמעלה, בלי להיכנס לתוכו.

והי' (והרי זה) דומה לבחיי אירוסין שגם שם אינו נמשך עדיין בבחינת פנימית רק הארה חיצונית וכל עיקר האור בבחינת מקיף כמו טבעת קדושין שהוא עגול ומקיף ע"ג [על גבי] היד

והדבר דומה לבחינת אירוסין: גם שם האור עדיין אינו נמשך פנימה, אלא רק הארה חיצונית; ואילו עיקר האור הוא בבחינת מקיף, כמו טבעת קידושין, שהיא עגולה ומקיפה את היד.

גם האירוסין דומים לכך: הקשר קיים, אך עדיין אינו נמשך פנימה; מורגשת רק הארה חיצונית שלו, ואילו עיקרו נשאר מסביב ומלמעלה. הדימוי במאמר הוא טבעת הקידושין: בהיותה עגולה, היא מקיפה את היד מבחוץ, ומתאימה לשמש תמונה לאור מקיף.

אבל לעתיד שיהיה בחיי גילוי פנימי [פנימיות / פנימית] התורה שהוא ענג העליון שבתורה אז יהיה בבחי' נשואין

אבל לעתיד לבוא, כאשר תתגלה פנימיות התורה, שהיא התענוג העליון שבתורה, תהיה זו בחינת נישואין.

לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, התענוג העליון שבה. אז הקשר בין ישראל לה' יהיה בבחינת נישואין — נישואין שלמים.

כי בועליך עושיך⁹ האשה נקנית¹⁰ כו' כי ענין נישואין הוא ג"כ אחרי שכבר בא האור בבחי' פנימית:

"כי בועליך עושיך"; "האשה נקנית כו'". שכן גם הנישואין באים לאחר שהאור כבר נכנס פנימה.

הנביא מנחם את ה' "בועליך" — כלומר, בעלה של ישראל; המילה "בועליך" מתייחסת לאיחוד שבנישואין. ודיני הקידושין והנישואין פותחים במילים "האשה נקנית כו'", ומונים את האיחוד כאחת הדרכים שבהן נוצרים הנישואין. הנישואין, בשונה מהאירוסין, באים לאחר שהקשר כבר נכנס פנימה; לכן הם מתארים את העתיד לבוא.

קטע 3 • 61

עטרת בעלה

6 והנה ידוע דכעת בגלות המלי מקבלת האור ע"י ז"א שהוא מקבל בעצמו מאימא.

והנה, ידוע שכעת, בזמן הגלות, מלכות (ריבונות) מקבלת את האור באמצעות ז"א (זעיר אנפין, המדות הרגשיות), והוא עצמו מקבל מאימא (בינה).

המאמר מציג כאן עיקרון ידוע על סדר ירידת האור. בזמן הגלות מלכות מקבלת את אורה רק באמצעות ז"א, וז"א עצמו מקבל מאימא, כלומר מבחינת בינה.

וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו¹¹ והוא משפיע אח"כ למלי אבל לעתיד נאמר אי"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת

בעלה] שתהיה המלי עט"ב [עטרת בעלה] ז"א שתתעלה יותר למעלה הימנו כי נעוץ סופן בתחלתן¹² כו'.¹³

כפי שנאמר: "בעטרה שעטרה לו אמו", ולאחר מכן הוא משפיע למלכות. אבל על העתיד לבוא נאמר "אי"ח עט"ב": מלכות תהיה כעטרה מעל בעלה, ז"א, ותעלה למדרגה גבוהה ממנו; שכן "נעוץ סופן בתחלתן" וכו'.

הפסוק "בעטרה שעטרה לו אמו" מתאר את ז"א, המלך, כשהוא מוכתר בידי אימא, ורק לאחר מכן משפיע למלכות. לעתיד לבוא, "אי"ח עט"ב": מלכות תהיה עטרה מעל ז"א, משום ש"נעוץ סופן בתחלתן", והמדרגה האחרונה מורשת בראשונה.

קטע 4 • ו' 7-8

קול הכלה

7 וזהו הטעם למשארז"ל [למה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] עתידים צדיקים¹⁴ שיאמרו לפנייהם קדוש. ולכן עתה בזה"ז [בזמן הזה] נאמר משמח חתן וכלה¹⁵ שהכלה היא המלי' מקבלת האור ע"י החתן ז"א.

וזהו הטעם לדברי חז"ל: "עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש". לכן בזמן הזה אומרים "משמח חתן וכלה", שהרי הכלה, שהיא מלכות, מקבלת את האור באמצעות החתן, ז"א.

הטעם לדברי חז"ל שלעתיד יאמרו "קדוש" לפני הצדיקים הוא שהמדרגה התחתונה תעלה מעל המדרגה העליונה. כיום אומרים בברכה "משמח חתן וכלה", מפני שהכלה, מלכות, מקבלת הכול באמצעות החתן, ז"א.

ולעתיד אחרי שכבר תתעלה אז נאמר משמח חתן עם הכלה שעל ידי הכלה הוא משמח את החתן מפני שא"ח [שאשת חיל] היא עט"ב [עטרת בעלה] כנ"ל וז"ש [וזהו שכתוב] מהרה ישמע כו' קול כלה כו'.

ולעתיד לבוא, לאחר שכבר תעלה, אומרים "משמח חתן עם הכלה": באמצעות הכלה ה' משמח את החתן, מפני שי"ח היא עט"ב, כפי שהוזכר לעיל. וזהו שנאמר: "מהרה ישמע כו' קול כלה כו'".

לאחר הגאולה, כשמלכות תעלה, אומרים בברכה "משמח חתן עם הכלה": ה' משמח את החתן באמצעות הכלה, שכן היא נעשתה "א"ח היא עט"ב". משום כך הברכה האחרונה מחברת את הבקשה לגאולה עם "קול כלה".

כי עתה בגלות נאמר נאלמתי דומיה¹⁶ שהיא בחי' שתיקה וכאלם לא יפתח פיו¹⁷ כו' ולכך החתן הוא אומר הרי את מקודשת לי והכלה שותקת אבל לעתיד כשתתעלה מעלה מעלה אז תהיה ג"כ משפעת ונקי' קול כלה.

שכן עתה, בזמן הגלות, נאמר "נאלמתי דומיה", שהיא בחינת שתיקה, וכן "וכאלם לא יפתח פיו" כו'. לכן החתן הוא שאומר "הרי את מקודשת לי", והכלה שותקת. אבל לעתיד לבוא, כשתעלה מעלה מעלה, גם היא תשפיע, ודבר זה נקרא "קול כלה".

בגלות מלכות שותקת, כפי שנאמר "נאלמתי דומיה": היא מקבלת ואינה משפיעה. הדבר מתבטא בחופה: החתן אומר "הרי את מקודשת לי", והכלה אינה אומרת דבר. לעתיד לבוא גם היא תשפיע, והשפעה זו היא "קול כלה".

8 וכמו"כ [וכמו כן] יובן ענין שמו"ע [שמונה עשרה] צלותא בחשאי הוא רק בזה"ז [בזמן הזה] שהנוקי' [שהנוקבא] היא בחי' מקבל ולא משפיע.

כך יובן גם עניין תפילת שמונה עשרה, שהיא "תפילה בלחש": הדבר נכון רק בזמן הזה, כשהנוקבא (הבחינה הנשית, מלכות) היא בבחינת מקבלת ולא משפיעה.

המאמר קושר בין תפילת שמונה עשרה הנאמרת בלחש לבין הנוקבא, כלומר מלכות. כיוון שבזמן הזה היא רק מקבלת ואינה משפיעה, התפילה נאמרת בלחש.

אבל לעתיד כשתעלה להיות בבחי' משפיע כמו הדכר עצמו אז יהיה שמו"ע [שמונה עשרה] בקול רם¹⁸ ויהיה קול כלה וד"ל [ודי למבין]:

אבל לעתיד לבוא, כשתעלה להיות בבחינת משפיעה, כמו הדכר (הבחינה הזכרית) עצמו, תפילת שמונה עשרה תיאמר בקול רם, ואז יהיה "קול כלה". ודי בזה למבין.

לעתיד לבוא מלכות תעלה ותשפיע כמו הזכר, ז"א, ואז תפילת שמונה עשרה תיאמר בקול; גם זהו "קול כלה". מילות הסיום, "ודי בזה למבין", מזמינות את הקורא להעמיק ברעיון.

שאלות לשיחה

1. מדוע מסתיימת הברכה השישית במילים "משמח חתן וכלה", והאחרונה במילים "משמח חתן עם הכלה"?
2. באיזה מובן הייתה נתינת התורה בבחינת אירוסין בלבד, אף שה' דיבר שם "פנים בפנים"?
3. מדוע טבעת הקידושין היא דימוי מתאים לאור מקיף?
4. כיצד מסביר הביטוי "נעוץ סופן בתחילתן" את הפיכתה של מלכות לעטרת ז"א?
5. מה הקשר בין שתיקת הכלה בשעת הקידושין לבין תפילת שמונה עשרה הנאמרת בלחש, ומה ישתנה לעתיד לבוא?

מקורות והפניות

הערות

שלפניה.

Ketubot 8a:6 כתובות ח' א:ר'

"כִּרְוָה אֲתָהּ ה', אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּרָא שָׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, חֵתָן וְכֵלָה, גִּילָה, רִינָה, דִּיצָה, חֲדוּנָה, אֲהָבָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם וְרִיעוּת. מִתְרָה ה' אֱלֹקֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַיִם קוֹל שָׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה, קוֹל חֵתָן וְקוֹל כֵּלָה, קוֹל מִצְהָלוֹת חֲתָנִים מְחֻפָּתִם וְנִעָרִים מְשֻׁתָּה נְגִינָתָם, כִּרְוָה אֲתָהּ ה', מִשְׁמַח חֵתָן עִם הַכֵּלָה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסקה 4

5 יש אירוסין ונשואין

ההערה מפנה את הקורא לשם כדי להבין את ההבדל בין אירוסין לנישואין — ההבחנה שעליה נסב המאמר.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת סידור ע' רל ההפך ביניהם.

6 תורה צוה לנו משה מורשה

"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב". בברכתו של משה התורה נקראת ירושתם של ישראל; המאמר מביא את הפסוק כדי להציג את דרשת חז"ל שתבוא בהמשך.

Deuteronomy 33:4 דברים ל"ג:ד'

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, ד.

7 א"ת מורשה אלא מאורשה

חז"ל דורשים את המילה "מורשה" במשמעות "מאורשה", וכך התורה נחשבת לארוסתו של ישראל. המאמר משתמש בכך כדי להראות שהקשר הנוכחי שלנו עם ה' באמצעות התורה הוא קשר של אירוסין.

Berakhot 57a:4 ברכות נ"א:ד'

הבא על אמו בחלום — יצפה לבינה, שנאמר: "כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא".
הבא על נערה מאורסה — יצפה לתורה, שנאמר: "תוֹרָה צוּהָ לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב", אל תקרי "מוֹרְשָׁה" אלא "מֵאוֹרְשָׁה". הבא על אחותו בחלום — יצפה לחכמה, שנאמר: "אִמֶּר לְחִכְמָה אַחֲתִי אֵת".
הבא על אשת איש בחלום — מובטח לו שהוא בן העולם הבא. והני מילי דלא ידע לה ולא תהרהר בה מאורתא.

Who dreams of having intercourse with his mother may hope for understanding; as it is said, "Yea, thou wilt call understanding 'mother'" (Prov. ii. 3). [Who dreams] of having intercourse with a betrothed maiden may hope for Torah, as it is said, "Moses commanded us a law [Torah], an inheritance of the congregation of Jacob" (Deut. xxxiii. 4) — read not morashah "an inheritance" but me'orasah "betrothed maiden." Who dreams of having had intercourse with his sister may hope for wisdom; as it is said, "Say unto wisdom, ... thou

פסקה 1

1 ביאור

ההערה מציינת שהמאמר מופיע גם שם, תחת מילות הפתיחה "מהרה ישמע" ("במהרה יישמע") — מילותיה של ברכת החתנים שהמאמר מבאר.

הערת קה"ת

נמצא בעבודת הלוי כרך ג בליקוטים פו, א בד"ה מהרה ישמע. הנחת אדה"א בסידור קלה, ב ומתחיל מהרה ישמע. והוא משנת תקס"ז. הגהות לסידור באוה"ת סידור ע' רכב ושם בע' רכה מציין שד"ה ואכלתם אכול שבלקו"ת פ' צו "שא אדמו"ר ז"ל בו בשבת שאמר הדיבור מהרה ישמע". ראה גם ד"ה אשר ברא במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרב מיוסד על הסידור. בכמה מקומות מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמר זה בשם "ד"ה ואכלתם אכול". ראה לקו"ת שה"ש מח, ב.

פסקה 2

2 הערת קה"ת מפנה לJeremiah 44:21 למילים האלה.

Jeremiah 44:21 ירמיהו מ"ד:כ"א

הָלוֹא אַתֶּם־הַקָּשֶׁר אֲשֶׁר קָשַׁרְתֶּם בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם אַתֶּם וְאֲבוֹתֵיכֶם מְלִכֵיכֶם וְשָׂרֵיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אַתֶּם זָכַר ה' וַתַּעֲלֶה עַל־לְבֹ: The offering that ye offered in the cities of Judah, and in the

streets of Jerusalem, ye and your fathers, your kings and your princes, and the people of the land, did not enter into the L-RD's mind? remember them, and came it not into His mind

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ישמע בערי יהודה ובחצוצות ירושלים

ירמיהו מנבא כי בערים החרבות של יהודה וברחובות ירושלים יישמעו שוב "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה". הברכה האחרונה של ברכות הנישואין מתפללת להתגשמות הבטחה זו, והמאמר מפרש את "קול כלה" שבה כרמו לגאולה.

Jeremiah 33:10-11 ירמיהו ל"ג:י"א-י"ב

כֹּה אָמַר ה' עוֹד יִשְׁמַע בְּמִקְוֵי־הָהָא אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים קִרְבַּח הוּא מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין בְּהֶמָּה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁמָוֹת מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֶמָּה: קוֹל שָׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֵתָן וְקוֹל כֵּלָה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת־ה' צִבְאוֹת כִּי־טוֹב ה' כִּי־לְעוֹלָם חֲסִדוֹ מִבְּאֵים תוֹדָה בֵּית ה' כִּי־אֲשִׁיב אֶת־שְׁבוֹת־הָאָרֶץ כְּבָרָאשָׁנָה אָמַר ה'

Thus saith the L-RD: Yet again there shall be heard in this place, whereof ye say: It is waste, without man and without beast, even in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, that are desolate, without man and without inhabitant and without beast, the voice of joy and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride, the voice of them that say: 'Give thanks to the L-RD of ... hosts, for the L-RD is good, for His mercy endureth for

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 משמח חתן עם הכלה

הגמרא מביאה את נוסח ברכות הנישואין, שהאחרונה שבהן מסתיימת במילים "משמח חתן עם הכלה". המאמר מסביר מדוע נוסח זה שונה מזה

A woman is acquired in three ways and acquires herself in two: She is acquired by money, by document, or by intercourse. "By money": Bet Shammai says: a denar or the equivalent of a denar; Bet Hillel says: a perutah or the equivalent of a perutah. And how much is a perutah? An eighth of an Italian issar. And she acquires herself by divorce or by her husband's death. A yevamah is acquired by intercourse. And she acquires herself by halitzah or by the yavam's death.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

פסקה 6

11 בעטרה שעטרה לו אמו

"צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו". המאמר מפרש את "המלך" כז"א, שאימא ("אמו") מעטרת אותו בכתר לפני שהוא משפיע למלכות.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שֶׁעֲטָרָהּ לֹא אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחָת לְבָוִי:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ג, יא.

12 נעוץ סופן בתחלתן

ספר יצירה אומר על עשר הספירות ש"נעוץ סופן בתחילתן". המאמר משתמש בכך כדי להסביר כיצד מלכות, האחרונה, יכולה לעלות מעל ז"א: שורשה נעוץ בראשון ממש.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א:ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלחבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

13 שתהיי המלי. . ז"א שתתעלה יותר למעלה

הקטע הזה חוזר אל הקטע שלפנינו. הוא מסביר שכעת מלכות, הדיבור העליון, מקבלת מז"א מן החזה ולמטה, בחינה שהיא שורש המספר והזמן; אבל לעתיד לבוא היא תעלה לקבל מחכמה ובינה עצמן, מבחינת "לתבונתו אין מספר".

הערת קה"ת

בלקו"ת במדבר ז, ד מציין לכאן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Pesachim 49b:10-11 פסחים מ"ט ב:י-יא

תנא רבי חיאי: כל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר: "תורה צוה לנו משה מורשה". אל תקרי: "מורשה", אלא: מאורסה. גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל, ונשותיהן יותר מהן. תנא שנה ופירש, יותר מכוכן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ברכות נו, א. פסחים מט, ב וש"נ. באוה"ת סידור ע' רכג מציין ללקו"ת פ' ברכה צד, א.

פסקה 5

8 ביום חתונתו זה מ"ת

חז"ל דרשו את "ביום חתונתו" על יום מתן תורה. המאמר מוסיף ש"חתונה" זו הייתה שלב האירוסין.

Taanit 26b:6-7 תענית כ"ו ב:ו-ז

וכן הוא אומר: "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמוחת לבו". "ביום חתונתו" — זה מתן תורה, "וביום שמוחת לבו" — זה בנין בית המקדש, שייבנה במהרה בקמינו. גמי בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאים את כפיהם כו'. תעניות ומעמדות מי איכא מוסף? חסורי מיחוסא, והכי קתני: בשלשה פרקים כהנים נושאים את כפיהם כל זמן שמתפללין, ויש מהן ארבעה פעמים ביום — שחרית ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תענית כו, ב.

9 כי בועליך עושיך

הנביא מנחם את ישראל בכך שיוצרה הוא בעלה. המאמר מפרש זאת כנישואין השלמים שלעתידי לבוא, כשהקשר יהיה פנימי.

Isaiah 54:5 ישעיהו נ"ד:ה'

כי בעליך עשיך ה' צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלקי כלי הארץ יקרא:

For thy Maker is thy husband, The L-RD of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The G-d of the whole earth shall He be called

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נד, ה.

10 האשה נקנית

המשנה פותחת את דיני הקידושין: "האשה נקנית בשלש דרכים", ואחת מהן היא בביאה. המאמר מצטט זאת לצד דברי ישעיהו "בעליך", כדי להראות שנישואין שלמים הם קשר שחודר פנימה.

Mishnah Kiddushin 1:1 משנה קידושין א:א

האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בקסף, בשטר, ובביאה. בקסף, בית שמאי אומרים, בדינר ובשנה דינר. ובית הלל אומרים, בפרוטה ובשנה פרוטה. וכמה היא פרוטה, אחד משמנה באסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל. היבמה נקנית בביאה. וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

"ויש לומר רמז לזה בזה פרשתינו קול ברמה נשמע (ירמ' לא, יד) מאי ברמה דא הוא עלמא דאתי — היינו דלעתיד לבוא, עלמא דאתי תהי התפלה "ברמה" בקול רם. — לקו"ש חל"ה ע' 197 הערה *40. ראה בלקו"ת שה"ש מח, ב וז"ל: "אבל לעתיד לבא אחר הכירור כשיתגלה מו"ס טוב טעם ודעת או יהיה להכלה קול גדול ולא יספ שמונה עשרה בקול רם, ויהי המלי עיקר אחע"ב. . ועיין מ"ש בד"ה ואכלתם אכול ס"פ ויגש". והכוונה לכאן. וראה ג"כ לקו"ת צו ז, ג. וראה גם דרושי חתונה לאדה"א ח"ב ע' תרלה.

פסוקה 7

14 עתידים צדיקים

התלמוד מלמד שבעתיד יאמר "קדוש" לפני הצדיקים, כפי שהוא נאמר לפני הקב"ה. המאמר מסביר זאת בכך שהבחינה התחתונה תעלה בעתיד מעל הבחינה העליונה.

Bava Batra 75b בכא בתרא ע"ה ב

הערת קה"ת

ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.

15 ולכן עתה בזה"ז נאמר משמח חתן וכלה

לפי ההערה, הטקסט מכאן ועד סוף המאמר מופיע גם שם, עם תוספות של הצמח צדק.

הערת קה"ת

מכאן עד הסיום נמצא גם באוה"ת ויקרא כרך ד ע' תתקס"ה עם תוספות הצ"צ. ראה ד"ה להבין מה שבברכת שמח תשמח בסי דרושי חתונה לכ"ק אדמו"ר מהר"ש ע' סט ובהערה 2 שם. ראה לקו"ת צו ט, סע"א. שה"ש מח, ב. סידור קלב, א. קלב, ג. סה"מ תרל"ד ע' כד.

16 נאלמתי דומי

דוד, שנחוש לשמור על לשונו בעוד הרשעים לנגדו, אומר: "נאלמתי דומיה". המאמר מחיל את הפסוק על מלכות בגלות, שמקבלת ועדיין אינה משפיעה.

Psalms 39:3 תהילים ל"ט:ג

נְאֻלְמָתִי דוּמִיָּה הֶחְשִׁיתִי מְטוֹב וְכֹאֲבִי נֶעְכָּר:

I was dumb with silence; I held my peace, had no comfort;
and my pain was held in check

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לט, ג.

17 וכאלם לא יפתח פיו

דוד, הנתון במצור מצד אויביו, אומר שהוא "כאלם לא יפתח פיו". המאמר מחיל את "נאלמתי דומיה" על מלכות בגלות, שמקבלת ועדיין אינה משפיעה.

Psalms 38:14 תהילים ל"ח:יד

וְאֲנִי כְחֹרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וְכֹאֲלָם לֹא יִפְתַּח־פִּי:

But I am as a deaf man, I hear not; and I am as a dumb man
that openeth not his mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 8

18 אז יהי שמו"ע בקול רם

ההערה מצטטת זאת: אפשר לומר שיש לכך רמז בוהר על פרשת ויגש, הדורש את "קול ברמה נשמע" (ירמיהו ל"א:יד) על העולם הבא; כלומר, לעתיד לבוא התפילה תהיה "ברמה", בקול רם.

Jeremiah 31:15 ירמיהו ל"א:ט"ו

כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל־בְּנֶיהָ
מֵאַנָּה לְהַנְחֵם עַל־בְּנֶיהָ כִּי אֵינָנּוּ:

Thus saith the L-RD: A voice is heard in Ramah,
Lamentation, and bitter weeping, Rachel weeping for her
children; She refuseth to be comforted for her children,
Because they are not

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> ואת [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com) בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Torah Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com)

מתוך [/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3/](https://www.likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק